

» Çok Partili Yaşama Geçiş

- Atatürk döneminde çok partili hayata geçiş denemeleri olmuş ancak henüz uygun ortam olmamasından dolayı ve inkılapların yapılmasını hızlandırmak için tek partili hayata devam etmek zorunda kalmıştır.
- II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupalı Devletlerin ve ABD'nin demokratik anlayışla yönetilen ülkelerle iş birliğinin oldukça önemli olduğunu vurgulaması, Türkiye'de çok partili yaşama geçiş için çalışmaların yeniden gündeme gelmesine neden oldu.
- Birleşmiş Milletler Anayasası'nda teşkilata katılabilmek için "demokratik bir rejime sahip olunması" gerektiği hükmünün yer alması, bu çalışmaların hız kazanmasında rol oynadı.
- II. Dünya Savaşı'nın yarattığı ekonomik etkilerin ülkemizde de görülmesi hükümet içinde fikir ayrılıklarına neden oldu. Bu durum yeni partilerin kurulacağını sinyali veriyordu.
- II. Dünya Savaşı'ndan sonra Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün "Tek eksiğimiz hükümet partisinin karşısında başka bir parti bulunmamasıdır." sözleri, muhalefet partilerinin kurulmasını hızlandırdı.

» Çok Partili Yaşama Kesin Geçiş

- 22 Eylül 1945 tarihinde sanayici iş insanı olan Nuri Demirağ tarafından Atatürk'ün vefatı sonrasında ilk muhalefet partisi olan Milli Kalkınma Partisi kurulmuştur.
- Milli Kalkınma Partisinin kurulması ile cumhuriyet tarihinde çok partili hayata geçiş sağlanmış oldu.

Demokrat Partinin Kurulması

- Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), savaşın olumsuz etkilerini hissetmiştir. Yaşanan ekonomik sıkıntılara karşı hükümetin yaptığı bazı çalışmalar, parti içinde görüş ayrılığına neden olmuştur.
- Hükümetin "Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu" ile halkın sorunlarını çözme girişimine Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan, Fuat Köprülü gibi kişiler muhalif bir tutum sergilediler.
- Bu milletvekilleri "Dörtlü Takrir" adı verilen bir önerge verdiler. Önergeleri kabul edilmeyince bunun üzerine bu dörtlü 7 Ocak 1946 tarihinde Demokrat Partiyi kurmuştur.
- Demokrat Partinin kurulduğu 1946 yılında Türkiye'de ilk kez birden çok partinin katıldığı seçim yapıldı.
- 1946 seçimlerinde iktidar değişirse de millet iradesinin belirleyici olduğu demokratik bir sisteme kavuşuldu.
- 1950 yılında yapılan seçimlerde Demokrat Parti, iktidarı CHP'den devralmayı başardı.

Çok Partili Yaşama Geçişin Sonuçları

- Demokratik devlet anlayışı ve milli egemenlik anlayışı güçlendi.
- Hükümet işlerinin denetlenebilmesinin (muhalefet) önü açıldı.
- Farklı fikir ve düşünceler yönetimde ve mecliste temsil edildi.
- Düşünce ve ifade özgürlüğünün önündeki engellerden biri kalktı.

Atatürk'ün Vefatı

10 Kasım 1938

II. Dünya Savaşı'nın Başlaması

1939

Milli Korunma Kanunu

18 Ocak 1940

Varlık Vergisi Kanunu

11 Kasım 1942

Adana ve Kahire Konferansları

1943

Yalta Konferansı

4-11 Şubat 1945

Milli Kalkınma Partisinin Kurulması

22 Eylül 1945

II. Dünya Savaşı'nın Sona Ermesi

1945

Demokrat Partinin Kurulması

7 Ocak 1946